

Hoofdlijnenverslag van de internetconsultatie

Wijziging van het Besluit natuurbescherming en het Besluit activiteiten leefomgeving in verband met het handelsverbod op Aziatische duizendknopen

(Internetconsultatie van 16 oktober 2020 tot en met 20 november 2020)

Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit bereidt een wijziging voor van het Besluit natuurbescherming (Bnb) en het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). Aziatische duizendknopen zijn invasieve uitheemse planten die schade aan natuur, infrastructuur, bouwconstructies en waterkeringen veroorzaken. De maatregel beperkt nieuwe introductie en verspreiding in het milieu als gevolg van handel. Het handelsverbod geldt voor drie soorten; Japanse duizendknoop (*Fallopia japonica* inclusief *Fallopia japonica* var. *compacta*), Sachalinse duizendknoop (*Fallopia sachalinensis*) en bastaardduizendknoop (*Fallopia x bohemica*).

Voorziena inwerkingtreding van de wijziging van het Bnb is 1 juli 2021. Het Bal zal op later moment samen met de Omgevingswet in werking treden.

Resultaten van de internetconsultatie

De internetconsultatie is rechtstreeks onder de aandacht gebracht van een brede groep stakeholders, waaronder bedrijfsleven, overheden en maatschappelijke organisaties. Er zijn in totaal 19 reacties binnengekomen, allen openbaar. Indieners zijn afkomstig uit de volgende sectoren:

- Overheden (ProRail, Waterschap De Dommel, Staatsbosbeheer)
- Kennisnetwerk Invasieve Exoten namens: Vereniging Stadswerk, Rijkswaterstaat, ProRail, Bureau Stadsnatuur, Gemeente Renkum, Gemeente Rotterdam, Gemeente Amsterdam, Gemeente 's-Hertogenbosch, Gemeente Nijmegen, FLORON, Stichting Probos, Christel! en Wageningen UR
- Stichting platform Stop invasieve exoten
- Bedrijven
- Adviseurs
- Particulieren

Algemeen beeld van de binnengekomen reacties

Er zijn geen bezwaren tegen het handelsverbod binnengekomen. De meeste reacties bevestigen dat het voorgenomen handelsverbod een goede zaak is en eerder had moeten worden ingesteld, omdat de verspreiding en bijkomende schade van Aziatische duizendknopen groot is en al lange tijd bekend is. De algemene teneur is dat een preventieve aanpak de meest kosteneffectieve aanpak is, omdat bestrijding moeilijk en kostbaar is. Er is verzocht om in het vervolg eerder een evenwichtiger afweging tussen de maatschappelijke kosten van bestrijding en maatschappelijke schade als gevolg van handelsverlies te maken. Een preventieve aanpak is alleen efficiënt als deze ook tijdig wordt

ingezet en de rijksoverheid wordt verzocht dit middel in de toekomst in een vroeger stadium in te zetten.

Er zijn meerdere verzoeken binnengekomen om meer soorten te verbieden:

1. Afghaanse duizendknoop (*Persicaria wallichii*) (vaker genoemd);
2. Chinese bruidssluier (*Fallopia baldschuanica*) (eenmaal genoemd);
3. Watercrassula (*Crassula helmsii*) (een groot aantal verzoeken);
4. Himalaya-braam (*Rubus armeniacus*) (eenmaal genoemd);
5. mogelijke hybriden en ondersoorten (niet gespecificeerd);
6. groepen uitheemse waterplanten (niet gespecificeerd).

Het algemene antwoord is dat een handelsverbod alleen voor specifieke soorten kan worden ingesteld indien daarvoor een gedegen onderbouwing van de risico's en maatschappelijke schade kan worden gegeven. Voor het handelsverbod op de Aziatische duizendknopen is het advies van Bureau Risicobeoordeling van de NVWA gevolgd¹. De genoemde soorten in de verzoeken worden individueel langsgelopen:

1. Afghaanse duizendknoop (*Persicaria wallichii*):

In het ontwerpbesluit is het advies van BuRo/NVWA gevolgd en daarin wordt de Afghaanse duizendknoop ook behandeld. Voor een handelsverbod op de Afghaanse duizendknoop ontbreekt in de risicobeoordeling voldoende onderbouwing. Afghaanse duizendknoop komt weinig voor in Nederland. De soort behoort niet tot de *Fallopia*, maar tot de *Persicaria*. Er zijn geen aanwijzingen dat deze soort kan kruisen met de drie Aziatische duizendknopen uit het ontwerpbesluit. BuRo heeft daarom niet het advies gegeven tegen deze soort maatregelen te nemen. Voor verdere details zie het hiervoor genoemde BuRo advies. Overigens is deze soort momenteel in behandeling door de Europese Commissie voor plaatsing op de Unielijst voor zorgwekkende invasieve uitheemse soorten (verder; Unielijst).

2. Chinese bruidssluier (*Fallopia baldschuanica*):

In het ontwerpbesluit is het advies van BuRo/NVWA gevolgd en dit advies behandelt ook de Chinese bruidssluier. Voor een handelsverbod op de Chinese bruidssluier ontbreekt in de risicobeoordeling voldoende onderbouwing. BuRo heeft daarom niet het advies gegeven tegen deze soort maatregelen te nemen. Momenteel is Chinese bruidssluier in behandeling bij het Wetenschappelijk Forum voor invasieve uitheemse soorten van de Europese Commissie. Indien de risicobeoordeling die wordt opgeleverd daartoe aanleiding geeft, zal de Europese Commissie Chinese bruidssluier voordragen voor plaatsing op de Unielijst. Als de Chinese bruidssluier op de Unielijst komt zal een nationaal handelsverbod niets meer toevoegen aan het Europese handelsverbod dat dan van kracht wordt.

3. Watercrassula (*Crassula helmsii*):

Op 17 december 2020 zijn twee moties door de Tweede Kamer aangenomen, waarin de regering wordt verzocht de verkoop van de watercrassula zo spoedig mogelijk te verbieden². De minister kijkt momenteel op welke wijze zij invulling wil gaan geven aan deze moties.

4. Himalaya-braam (*Rubus armeniacus*):

Het instellen van een handelsverbod voor een soort vergt een zorgvuldig wetgevingsproces. Een handelsverbod kan alleen voor specifieke soorten worden ingesteld indien daarvoor een gedegen

---

¹ <https://www.nvwa.nl/documenten/plant/planten-in-de-natuur/exoten/risicobeoordelingen/advies-van-buro-over-de-ricos-van-vier-aziatische-duizendknopen-in-nederland>

² Kamerstukken II 2020–2021, 33 576, nr. 211 en nr.214

onderbouwing van de risico's en maatschappelijke schade kan worden gegeven. Zo'n onderbouwing is er niet voor deze soort.

5. Mogelijke hybriden en ondersoorten:

Het algemene antwoord is dat een handelsverbod alleen voor specifieke soorten kan worden ingesteld indien daarvoor een gedegen onderbouwing van de risico's en maatschappelijke schade kan worden gegeven.

6. Groepen uitheemse waterplanten:

Het algemene antwoord is dat een handelsverbod alleen voor specifieke soorten kan worden ingesteld indien daarvoor een gedegen onderbouwing van de risico's en maatschappelijke schade kan worden gegeven.

Andere reacties uit de consultatie:

7. Verzoek om maatschappelijke kosten te verhalen op partijen die een eventueel verkoopverbod willen hinderen.

Antwoord: Dit verzoek valt buiten de scope van het ontwerpbesluit.

8. Verzoek om zo spoedig mogelijk een Europees verbod in te stellen.

Antwoord: Een aantal Aziatische duizendknopen zijn eerder door de Europese Commissie in behandeling genomen. In het advies van BuRo wordt de minister van LNV geadviseerd een aantal Aziatische duizendknopen voor te dragen voor plaatsing op de Europese Unielijst. De minister heeft besloten hier opvolging aan te geven en de Aziatische duizendknopen uit het ontwerpbesluit voor te dragen bij de Europese Commissie.

9. Verzoek om het handelsverbod uit te breiden tot een 'productie en handelsverbod'. Hiermee wordt voorkomen dat uitgangsmateriaal of geteelde planten (met name *Fallopia compacta*) via particuliere ('stekjesmarkten', internet) of mogelijk nu nog onbekende routes worden verspreid.

Antwoord: Het handelsverbod hoeft niet met de term 'productie' worden uitgebreid, omdat artikel 3.39 van de Wet natuurbescherming bezit reeds verbiedt, en daarmee ook de productie (of teelt) van de planten. Daarnaast brengt de ruime begripsbepaling van 'verhandelen' (artikel 1.1 van de Wet natuurbescherming) met zich mee dat het ruilen van stekjes door particulieren via markten of internet onder het handelsverbod vallen.

Vragen met betrekking tot de gedeeltelijke vrijstelling (ministeriële regeling) van het bezit- en handelsverbod:

10. Het verzoek is gedaan om in het kader van de circulaire economie de mogelijkheid te houden om bij of als onderdeel van bestrijding van Aziatische duizendknopen op terreinen vrijgekomen natuurlijke restmaterialen als grondstof in te brengen in een materialen kringloop.

Antwoord: In de nota van toelichting bij het ontwerpbesluit en in de ministeriële regeling waarmee wordt voorzien in een gedeeltelijke vrijstelling van het bezits- en handelsverbod wordt expliciet benoemd dat handel en bezit in het kader van uitroeiing, bestrijding en beheersing is vrijgesteld van het handelsverbod.

11. In een binnengekomen reactie wordt aanbevolen om verwijdering en transport zo zorgvuldig en 'hygiënisch' mogelijk te laten plaatsvinden, om verspreiding van wortel- of stengeldelen te voorkomen.

Antwoord: In de vrijstellingsregeling wordt vastgelegd dat voor handelingen in het kader van uitroeiing, bestrijding en beheersing passende maatregelen moeten worden getroffen om te voorkomen dat de planten zich kunnen voortplanten of zich kunnen verspreiden.

12. In een reactie wordt verzocht om aanscherping van het ontwerpbesluit door het aanbieden voor verwerking waarbij het materiaal rechtstreeks doodgaat als uitzondering te benoemen (vernietiging). De huidige voorgestelde tekst kan geïnterpreteerd worden dat plantendelen die vrijkomen bij beheersing of bestrijding niet meer afgevoerd mogen worden voor verwerking, omdat dat ook als handel gezien kan worden. In de nota van toelichting worden onder 2.3 al uitzonderingen benoemd, maar het is ons niet duidelijk of aanbieden bij een verwerker hieronder valt.

Antwoord: Uitzonderingen op het handelsverbod worden geregeld in een aparte ministeriële regeling en niet in het ontwerpbesluit. De afvoering voor verwerking wordt in een vrijstelling van het handelsverbod meegenomen. In de regeling waarmee de Regeling natuurbescherming wordt gewijzigd met de daarbij behorende toelichting zal verduidelijkt worden waar de vrijstelling op ziet.

13. Verzoek om verdere verfijning en definiëring aan het ontwerpbesluit toe te voegen over nuttige toepassingen die de bestrijding van de plant commercieel en technisch aantrekkelijker kunnen maken. Het gaat hierbij niet uitsluitend om dode delen van de plant, omdat bij transport van plantresten kort na maai- of rooiactiviteiten deze resten nog in leven en levensvatbaar zijn. Afvoer van deze resten zou hiermee niet mogelijk zijn, of er dient gewacht te worden totdat deze aantoonbaar dood zijn. Hiermee ontstaat een grijs gebied van controle en toetsing.

Antwoord: Uitzonderingen op het handelsverbod worden geregeld in een aparte ministeriële regeling en niet in het ontwerpbesluit. Vrijstelling wordt verleend voor het verhandelen of het in bezit hebben van Aziatische duizendknopen, indien deze activiteiten plaatsvinden in het kader van uitroeiing, bestrijding of beheersing van Aziatische duizendknopen. Uitroeiing, bestrijding of beheersing kan op verschillende manieren vorm krijgen, zolang het eindresultaat is dat de planten worden gedood en er geen onderdelen of producten meer zijn die zich kunnen voortplanten.

14. Andere voorbeelden zijn bio-raffinage van duizendknoop die vrijkomen bij het groenbeheer, vezels uit groenresten als grondstof voor specifieke producten zoals papier en karton, inrichtingsmaterialen of als toepassing in constructies, energierugwinning en fyto-remediatie (saneren van bodemverontreinigingen m.b.v. planten). Wij willen ervoor pleiten dat deze ontwikkelingen niet worden belemmerd door een handelsverbod, onder voorwaarde dat er geen risico is op verdere verspreiding. Daarom zien wij graag dat de tekst aangepast wordt waardoor een ontheffing voor alle verwerkingsmethoden waarbij het materiaal rechtstreeks doodgaat mogelijk is.

Antwoord: In de vrijstellingsregeling wordt duidelijk wat wel en niet onder de vrijstelling valt en de opsomming die in de nota van toelichting bij het ontwerpbesluit is opgenomen is niet uitputtend, dus meer toepassingen zijn mogelijk.

15. In een reactie wordt een opmerking gemaakt over dat het vrijstellen van dode plantendelen van het handelsverbod een potentieel risico met zich mee brengt. Zaad wordt makkelijk over het hoofd gezien, waardoor er toch kans is op verspreiding naar plekken waar de plant nog niet

groeit. Bij verhandeling van dode stengels kan zaad gemakkelijk over het hoofd kan worden gezien.

Antwoord: Zaad is een product van de plant, het kan zich nog voortplanten en is levend. Daarmee valt zaad ook onder het handelsverbod.